СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XLIII. Ч. 35. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 12 лютого, 1935.

VOL. XLIII. No. 35. Jersey City, N. J., Tuesday, February 12, 1935. THREE CENTS.

ПЕРЕСУВАЮТЬ МІЛІОНИ НА ДОПОМОГОВУ РОБОТУ

ВАШИНГТОН. — Гарі Л. О. Гопкинс, голова федеральної допомоги, дав до зрозуміння газетам, що уряд допомоги переносить батьків родини, що побирали допомогу без праці, до бюра робітної допомоги.

Коли уряд почав це робити, допомогу побирали коло 5 міліонів батьків родин. До нині з них понад два й чверть міліона вже перенесено на робітну допомогу.

З переношення їх на робітну допомогу уряд має зараз клопіт з робітничими юніями, котрі кажуть, що уряд повинен платити за допомогову роботу таку заплату, яку дістають звичайні робітники звичайно за таку працю.

ЗА ПЕНСІЮ НА СТАРІ ЛІТА.

ВАШИНГТОН. — Адміністрація вислала конгресови обчислення щодо евентуальних коштів заведення закона про пенсії на старість.

Адміністрація обчисляє, що якби такий закон заведено, як вона пропонує, то право побирати таку пенсію мали би коло міліона осіб. Це коштувало би стейти разом коло 111 міліонів долярів річно.

Обчислення не беруть під увагу удержання старих осіб, котрих тепер удержують їх родини. Ці особи, за обчисленнями уряду, мали би далі лишитися на удержанню своїх родин.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ КОДЕКС ДЛЯ ТЮТЮНОВОГО ПРОМИСЛУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт підписав так званий кодекс чесної конкуренції для промислу виробу папіросок, цигар, табаки, тютюну до жування й люльок.

Кодекс установляє довжину праці в цьому промислі на 40 годин тижнево та встановляє мінімум заплати на 25 до 40 центів на годину.

Підписуючи кодекс, президент рівночасно приказав Краєвій Раді Промислової Відбудови розслідити цей промисл головно щодо умов праці.

НОВА КОНСТИТУЦІЯ ДЛЯ ФИЛИПІНСЬКИХ ОСТРОВІВ.

МАНІЛА. — Законодатне тіло Филипинських островів уже виробило проєкт нової конституції для цих островів, що має обовязувати десять літ, заки острови стануть зовсім незалежні від Злучених Держав.

Нова конституція надає повну законодатну владу леґіслятурі. Влада виконавчого уряду, коли її порівнати з владою президента Злучених Держав сильно обмежена. Заграничний капітал не має на островах мати такого вільного ходу, як американський.

З ПРОЦЕСУ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМИНГТОН. — Розправа проти Гавптмана зближається до кінця. Прокураторія покликує вже останніх своїх свідків, котрі збивають докази відводових свідків. Між іншими свідками зізнавала теж пані Моров, теща Линдберга, щоби зняти підозріння зі своєї служниці Віолети Шарп, котрої самогубство підчас допитів нюджерської поліцією оборона вишукувала, щоби зложити на неї підозріння участи в викрадженню дитини. Інші свідки теж доказували невинність Віолети Шарп, зізнаючи докладно де вона була вечором того дня, коли викрадено дитину.

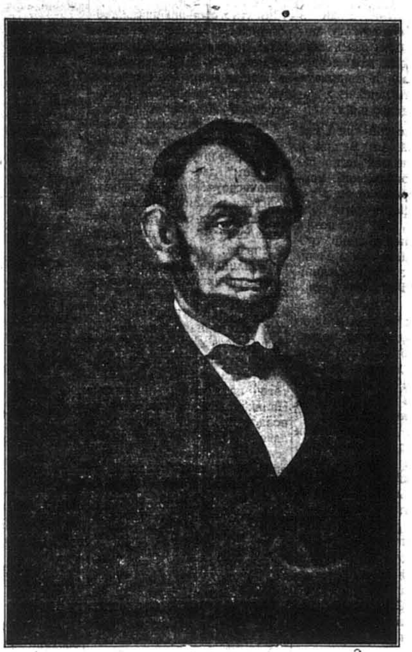
Прокуратор заповідає, що в своїй промові до присяжних суддів він буде домагатися тільки присуду вбивства першого ступня.

ПОСИЛАЮТЬ ВИПРАВУ НА СПРАВДЖЕННЯ ЧУТОК.

НЮ ЙОРК. — Американський Музей для Природніх Наук висилає до Західної Індії спеціяльну виправу вчених, щоби вони простудіювали життя великих ящірок, що в науці називаються „ріносерос іґвана".

Подорожні, котрі бачили ці ящірки, оповідають про них дивні річи. Доходять вони довжини 4 стіп. З вигляду подібні до передпотопових ящірок роду діносаврів. На їх головах, укритих лусками, виступає ряд рогів. Майть вони здоровенні щоки, сильні пазурі, а крім цього ще й довжезні хвости, котрими можуть завдавати болючі удари. Кажуть подорожні що вони такі пажарливі, що поїдають самих себе; тому подорожні ніколи не бачили молодих ящірок цієї породи. Виходилоб, що ці ящірки це патріярхи, що живляться мясом власних дітей. Виправа власне має передовсім розслідити, чи це правда. Звісно, природники сумніваються, чи це правда; багато скорше схиляються до думки, що самиці вміють певно ховати яйця, виґрівати їх та вигодовувати молодих так, щоб самці не бачили.

Природники хочуть теж прослідити життя щурів на островах Західної Індії, бо цих щурів може легко винищити невеличке звірятко „монґус", котре, як відомо, вміє вбивати навіть найбільше їдовиті гадюки.

АБРАГАМ ЛИНКОЛН.

ЩО КОШТУЄ МІСТО СНІГ?

Оціночна рада міста Ню Йорку обраховує, що згортання снігу з вулиць міста коштує його від 23-го січня по день 8-го лютого 4 міліони долярів.

ЦИГАНСЬКІ ДІТИ ПОЗАМЕРЗАЛИ.

В селі Тупадла над Балтійським морем таборила цими днями трупа Циганів. Цигани мешкали на возах, покритих дахами. Та одної ночі притиснув сильний мороз і двоє циганчат замерзли на смерть. Не було ніякої ради.

ВТЕЧА НЕБЕЗПЕЧНОГО ЗЛОДІЯ З ВЯЗНИЦІ.

З вязниці в Городку втік небезпечний злодій Подоляк, засуджений на три роки вязниці. Він вибив отвір у комині і ним видістався на волю. Поліція розпочала за ним погоню.

ПЕРЕМОЖЕЦЬ У ПИТТІ.

Змагання в питті вина відбулися в одній гостинниці в Кечкеметі (Угорщина). До змагань засіли 45 осіб, які в чотирох годинах випили 156 літрів вина і зїли 350 колачів. Переможцем став один купець, що випив 6 і пів літри вина.

ВИБОРИ НА ОВИДІ...

Вибори на овиді і вже „кандидати" на послів заворушилися сильніше. На Волині спішним порядком почали закладати т. зв. „Рідні Хати" та „Просвітянські Хати ВУО". За останній місяць відчинено таку „пляцівку" в Ковлі й заґнано туди людей, що досі ще тримались осторонь від „Рідних Хат". Для тої цілі спеціяльно переїхав до Ковля посол ББ, М. Тележинський. Зокрема на Луччині „Просвітянські Хати" стали рости, як гриби по дощі. Та треба памятати, що те, що створено проти української стихії, не є життєздатне.

ВИКИНУЛИ ЛІКАРЯ КАСИ ХОРИХ.

У Варшаві занедужала одна робітниця, до якої покликано лікаря суспільної обезпечальні (Каси Хорих). Прийшов лікар, д-р Генрик Вайнкіпер, який, оглянувши хору, припоручив їй — терпеливість. Тоді родина недужої зажадала від Каси Хорих іншого лікаря, але вона прислала знову д-ра Вайнкіпера. Коли родина побачила його вдруге, викинула його за двері. Лікар спотикнувся об поріг і впав зі сходів. Зневажений лікар подав справу до суду, який засудив Станиславу Тваровську на 6 місяців арешту. Другу жінку, що помагала лікаря викидати, увільнено з недостачі доказів.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У ЛЬВОВІ.

Перед судом присяглих станув 29-літній Петро Попович за вбивство своєї нареченої Осипи Янчурівної в дні 27-го липня 1934. р. в лісі у Сокальщині. На основі вердикту трибунал засудив Поповича на кару смерти.

НОВІ ПЕЧЕРИ В БОРЩІВЩИНІ.

На терені Устя Єпископського, пов. Борщів, відкрито дві печери, що розходяться в ріжні сторони. Повідомлено про це наукові установи у Львові, звідки вибереться в найближчому часі наукова експедиція в Борщівщину.

ВЕЛИКІ ЗЛОВЖИВАННЯ НА ЗАЛІЗНИЦІ.

Слідство в справі великих залізничих зловживань, викритих в Ловічі, приймає щораз більші розміри. Арештовано досі 12 залізничих урядовців під замітом крадіжів на суму 2 міліонів зл. Начальник залізничого відтинку Кутно, Антін Рошак, кинувся після арештування під колеса потягу і згинув на місці.

ВИНАХІД УКРАЇНЦЯ.

Інж. Т. Сікора в Празі винайшов новий спосіб виготовлення хліба, яким досягається великого збереження потрібного матеріялу (на метричний сотнар борошна 7 кг.). Спосіб інж. Сікори вибудовано на технічній основі без домішування будьяких хемікалій. Хліб заховує свіжість 5—6 діб. Виріб не вимагає особливих пристосовань і значно здешевлює хліб. Інж. Сікора зробив біля 60 проб у більших хлібопекарнях Праги („Одколек", „Д-ра Земка", „Робітнича Хлібопекарня" і т. п.). Інж. Сікора хотів би передати експльоатацію хліба за його методою в українські руки та хоче закласти всюди, де живуть Українці, відповідні акційні товариства.

ЩЕ ВІЙНА ВБИВАЄ.

В Конюхах, пов. Бережани, в городі Томи Савкина знайшли старе гарматнє стрільно, яке принесли на подвіря Василя Любовицького. Тут 50-літній господар з 53-літнім сусідом Олексою Чуваловським і 24-літнім Михайлом Савкином почали стрільно розбирати. Нараз настав вибух, від якого Любовицький згинув на місці, а двох інших так покалічило, що мусіли відставити їх до шпиталю в Бережанах.

СТАДА ВОВКІВ І СНІГОВІЇ.

В селі на Буковині напало стадо вовків на селянина, який їхав саньми. Вовки роздерли оба коні; селянин врятувався, вискочивши на дерево. Селянин зі страху занедужав. У Югославії лютують великі сніговії. Залізнича комунікація на шляху Сараєво-Мостар перервана. Автобуси і поїзди приїжджають з великим спізненням. У Кишиневі в Бесарабії замерзли в одній хаті 5 осіб. На побережі Чорного моря лютують сніговії. В цілій Румунії панують сильні морози.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ІТАЛІЙСЬКО-АБІСИНСЬКУ ВІЙНУ

РИМ. — В офіціяльнім звідомленю подається до відома, що знову прийшло до стрілянини в Африці, в Афдуб, між італійським відділом і абісинськими частинами. По італійськім боці начислено 5 жовнірів убитих, а по абісинській стороні є їх далеко більше.

Італійське посольство в Адіс Абаба внесло протест. Публична опінія в Італії домагається почини кроки, щоб такі напади не повторювались. А це знову рівняється воєнній виправі, на що справді заноситься, бо переводять воєнну підготовку.

КАРДИНАЛ ПРОТИ НАЦІВСЬКОЇ ШКІЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.

МІНХЕН (Німеччина). — Кардинал фон Фавльгабер загрозив націвським провідникам екскомунікою, якщо вони не здержать кампанії, зверненої проти католицьких і протестантських шкіл у Баварії. Кардинал заявив на проповіди, що хто видає закони, звернені проти свободи церкви, підлягає екскомуниці. Кардинал казав далі, що в Німеччині нема боротьби між католиками і протестантами, тільки є боротьба між поганством і обидвома церквами. Він протестував проти цього, що націсти не дозволили на збори батьків, на яких мали говорити священики, як теж протестував проти захоплення націстами листів висланих до батьків і матерей. Кардинал взивав католиків, щоб далі посилали діти до католицьких шкіл. І твердив, що обстоює тільки те, що є загарантоване конкордатом, заключеним між Ватиканом і німецьким урядом.

В ХАРКОВІ БРАКУЄ ХЛІБА.

ХАРКІВ. — „За Індустріялізацію" подає, що перед крамницями з хлібом у Харкові видно знову величезні „хвости". Поясняється це тим, що ще досі не доставлено до Харкова потрібної скількости збіжа чи там муки. Найбільше бракує чорного хліба. Урядово заборонено продавати одній особі більше як два кільограми хліба.

ЦАРГОРОДСЬКИЙ ПАТРІЯРХ ПРОТЕСТУЄ.

АТЕНИ (Греція). — З Істанбулу (Царгороду) доносять, що патріярх православної церкви Фотій проголосив себе добровільним вязнем і не виходить зі своєї палати. Заповів, що буде почувати себе вязнем так довго, поки турецький диктатор Мустафа Кемаль Ататурк не знесе закона, яким заборонено православним священикам ходити поза церквою в одежі, приписаній для священиків. Спершу хотів патріярх зректися свого уряду. Та грецький уряд просив його залишитися далі на своїм становищі, бо інакше будоб прийшло до загострення дипльоматичних відносин між Грецією і Туреччиною, а це Греції тепер не є на руку. Патріярх хотів, щоб разом з ним і його 13 епископів помічників зложили митри і перемінили палату патріярха на монастир з патріярхом як ігуменом.

ПОРТРЕТУЮТЬ СОВЄТСЬКИХ ГОЛОВАЧІВ НА УКРАЇНІ.

КИЇВ. — Мистець маляр Фотій Красицький, автор картини „Гість з Запоріжжя" і відомого портрету Шевченка, дістав замовлення на серію портретів комуністичних лідерів на Україні. Крім того, на серію таких портретів має замовлення старший маляр Михайло Козик. З молодших малярів таке замовлення дістав Азовський.

АРХИТЕКТУРНА МАЙСТЕРНЯ В КИЄВІ.

КИЇВ. — Зорганізовано архитектурну майстерню, що головним завданням має пляново й доцільно розбудовувати Київ.

АРХИТЕКТУРНЕ ЖИТТЯ В ХАРКОВІ.

ХАРКІВ. — Архитект А. Линецький закінчив палату пionірів, одну з найцікавіших будов на Україні під Совєтами. Різьбу до палати і перед нею, що зображує фіґури комуністичних піонірів та групу дітей, що забавляються перед палатою, виконали найвизначніші різьбарі. Великі фрески у середині виконали малярі Бойчук, Падалка і Павленко. Архитект В. Троценко, головний будівничий нової опери у Харкові, розроблює подрібні будови, а архитект С. Яновицький приступив до будови величезного готелю та опрацьовує з групою інших архитектів перебудову кількох дільниць Харкова.

ГОРКИЙ КРИТИКУЄ СОВЄТСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

МОСКВА (Росія). — „Літературні іграшки" — так назвав відомий письменник Максим Горкий низку своїх статей про совєтську літературу і совєтських критиків, редакторів та письменників. В тих статтях Горкий виказує, що молоді совєтські письменники ні до чого, бо нічого не знають, не вчаться і таланту не мають. Називають себе комуністами, а на ділі є собі звичайними „міщанами". Нові письменники, каже Горкий, мають дуже поганий вплив на молодь. Їхні критичні статті дуже мізерні, мертві та скучні. Нема в них ніякого життя, ніяких фактів. Газетні рецензії — малограмотні. А редактори статті містять і ледви чи їх самі читають.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У РІЧНИЦЮ ЛИНКОЛНА

Від смерти американського президента Абрагома Линколна з рук скритовбивника в 1865 році шановано память дня його уродин по багатьох американських стейтах як національне свято.

Святковано його память з преріжними інтенціями. Святкували одні як великого американського політика, що вдержав єдність американської републики, отже як великого борця проти розеднання. Святкували інші як великого визвольника чорних рабів з неволі. Ще інші як мученика, що за свою діяльність наложив головою.

Одначе це все були більше або менше розумові арґументи для святкування памяти Линколна. Основними підставами святкування були не розумові, а чуттєві причини. Для всіх Американців Линколн був передовсім символом американського життя. Линколн — син бідного піоніра, безграмотного столяря; Линколн, що родився в хаті, в котрій, яу у козацькій шапці, куди вітер віє, туди провіває; Линколн, що родився на пустарях, далеко від правильного цивілізованого життя; котрий мусів пробиватися власними руками й власною головою, а котрий проте добився на самий верх американського життя; — цей Линколн був чимось більше, як політиком, великим, вождом народу, бесідником, адвоканом, мучеником. Цей Линколн це символ великих можливостей американського життя. Його постать нашіптувала кождому Американцеви: Дивись, до чого людина може добитися в цьому краю, коли вона тільки захоче взятися до праці!

І справді Линколнова постать учила молодих Американців більше любови до цього краю, як котранебудь інша постать американської історії. Це була безсмертна діяльність, котру робило свято Линколна не лиш у свято вродин, але кождого дня, коли її згадувано. А здавалося, що власне ця служба постаті Линколна нині стоїть перед великою крізою. Коли в Америці наступила господарська кріза, коли ще й нині, по 6 роках тревання, їй кінця не видно, то людей це мусить заставити думати: Чи справді в Америці має нині людина такі можливости, як вона мала досі? Чи справді нині кождий без помочі родини може добитися на вершок, як добивається той, що має таку поміч? Чи може нині людина без маєтку добитися так, як цей, що має маєток? Чи може нині кождий добитися науки, впливів, як у часах Линколна? Чи маємо ми нині такі можливости, які були в часах Линколна? Словом, чи є Линколн ще й нині символом можливостей Америки?

Здаватися декому може, що Линколн уже перестав ним бути. Та це тільки поверховне розуміння Линколна, бо Линколн це символ боротьби за можливости, а таким він лишиться во віки, як довго в Америці лишаться люди, що не ждуть грушок з верби, а знають, що на те й лихо, щоби з ним битись.

З ВЕЛИКОЇ ХМАРИ МАЛИЙ ДОЩ

(Оригінальний допис з Галичини).

Як відомо, наші „сусіди" не дуже щедрі не лише на давання, але й на віддавання того, що забрали, як от хочби тих 12 катедр в університеті у Львові. Минулого літа розійшлася поголоска, що з початком шкільного року 1935—1936 Українці дістануть рільничо-господарський ліцей з викладовою українською мовою. Мала це бути якась така посередня школа між середньою і високою, а кандидати до неї али мати покінчену шесту клясу середніх шкіл.

Говорено, що той ліцей має бути відкритий на Волині, в Луцьку. Але не так легко переступити „сокальський кордон"; а що прийшло би в такім разі до фактичного його переступлення, то річ певна, бо професорів-Українців треба би було іменувати з Галичан, зокрема зпосеред інжинірів, діячів „Сільського Господаря".

Але деж би на таке згодився Юзевський, воєвода волинський, що то веде політику „под єдним дахем". Він то знайшов собі там і добрих співробітників зміж тамошніх мягкохребетних Українців, що до нагинання хребтів звикли ще з давніх московських часів. Ті ріжні Петі Певні, Волошиновські й інші з цього ґатунку надаються власне якраз до такої політики, яка розвязала десятки читалень „Просвіти" та кооператив.

Та Юзевському не випадало якось усі волинські кооперативи, звязані з львівським „Ревізійним Союзом Українських Кооператив", порозвязувати, тому він узявся на інші способи: дав почин до того, що „Ревізійному Союзови" відобрано право ревізії в його воєвідстві. При тій оказії зроблено вже рівночасно ту операцію і на Підляшу, Поліссю, Холмщині та на Лемківщині. В той спосіб відпали зпід компетенції „Ревізійного Союзу У. К." аж 424 кооперативи. Отже чистка, заініціована Юзевським (бувшим українським міністром для польських справ в уряді Нац. Ради в Києві), стала дуже ґрунтовною.

Но, і цей добродій мав би згодитися, щоби в тій його „ґубернії" мала повстати школа, котра би могла стати осередком якоїсь „націоналістичної" української аґітації? В ніякий спосіб! Таж до такої школи не лише що бодай частина професорів мусіла би прийти з тої „заповітреної" Галичини, але і самі студенти бодай частинно прийшли би звідтам та моглиб заразити ту „благонадьожну" молодь, що ось власне в Луцьку з нагоди зміни року влаштувала цілком льояльну, „ріднохатську" пиятику!

Досить того, що „рільничо-господарський ліцей" не попав поза „сокальський кордон". Всадили його до Галичини, але подбали про те, щоби він був десь подальше від „заповітреного" Львова.

Рівночасно піднесла шовіністична польська преса крик: „Ґвалту, ґвалту! цо сен дзеє!" „Русіном" дає уряд ліцей, а рівночасно задумує скасувати польську рільничу академію в Дублянах, під самим Львовом! Але з тими Дублянами то є така справа: Ту школу удержував галицький „видзял крайови" спеціяльно для вигоди польських дідичівських „синальків" з Конґресівки. Була там така вища рільнича школа в Пулавах, перехрещених на „Новоалександровск", але то була школа російська. Крім того патріотичні почування Поляків вражала вже сама та нова назва, тимбільше, що Пулави, це була славна і пишна селитьба князя Адама Чарторийського, сконфіскована йому за участь у польськім повстанню в 1830—1831 році.

Щодо галицьких польських дідичів, то вони тих Дублян не дуже потребували, бо своїх „синальків", що знали, очевидно, вже з середньої школи німецьку мову, посилали головно до господарської академії у Відні. А і тепер їм Дубляни непотрібні, бо Новоалександровськ став знову Пулавами.

А коли так, то чи не булоб льоґічним власне дублянську академію перемінити на український ліцей, тимбільше, що в Дублянах є достаточний обшар ґрунтів для господарських потреб, є будинки господарські, і живий інвентар, і потрібні салі викладові з кабінетами.

Але детам! „Гонор народові на то не позваля!" І тому на осідок того українського господарського ліцею вибрано село Черницю.

Послухаймо, що про це говорить польська аґенція „Всхуд":

„Державний ліцей з українською мовою викладовою відкриють у Черниці, повіт Жидачів, у станиславівському воєвідстві. (Черниця лежить 6 кільометрів від залізничої стациї Пісочна, віддаленої 51 кільометрів від Львова). Наука зачинається з початком нового шкільного року 1935/36. Час тревання науки 3 роки. До 1. кляси цього ліцею приймають кандидатів від 17 до 21 року життя по укінченню 6 кляси середньої школи. Подання треба вносити до 10 лютого ц. р. до кураторії львівської шкільної округи. Річна оплата 220 злотих. Про звільнення від оплати рішає міністерство освіти. Для кандидатів на 1. рік орґанізує міністерство освіти від 15 лютого до 30 вересня ц. р. скорочену практику в шкільних державних господарствах і господарствах самоуправних рільничих шкіл. До подання про приняття треба долучити подання про визначення практики в одній з рільничих шкіл".

Ось так „щасливо" розвязано справу приміщення того ліцею: на селі, далеко від Львова, а навіть і від Стрия (24 кільометри). Як він буде виглядати в дійсности, зокрема скільки предметів викладатимуть там по польськи, тай скільки там учителів Поляків буде — досі не знати. Знаємо лише, що директором уже є іменований інжинір д-р Холевчук, знаний діяч при „Сільськім Господарі". Що будуть робити з собою ті, що покінчать цей ліцей, не знати. Правдоподібно будуть інструкторами при повітових кружках „Сільського Господаря".

У всякому разі добре і це. Є це взагалі проявом так званої „конструктивної політики", пропаґованої Станиславом Лосьом, котрий зрештою недавно і сам у краківськім „Часі" виступив проти „компромісової" політики: „даю, але і ти дай". Значить, не треба „Русінув" занадто „розпаскуджувати", бож, як відомо, апетит росте рівночасно з їдженням".

Іван С.

КОМУНІСТИЧНА МОСКВА І „ЄДИНИЙ ФРОНТ" З СОЦІЯЛІСТАМИ

В листопаді 1934 р. соціялістичний Інтернаціонал, що обєднує робітництво в Европі, відмовився переговорювати з комуністичним Інтернаціоналом у справі „єдиного фронту". Соціялістичні робітничі партії Анґлії, Голяндії, Бельґії, Швеції, Данії, Фінляндії Чехословаччини, Угорщини, Польщі, Швайцарії і Німеччини рішучо виступили проти „єдинофронтового маневру" московських комуністів. Українські соціялістичні партії, радикальна і соц.-демократична, ухвалили протестувати проти облудних заходів Москви, як проти спроби зруйнувати і підчинити російській владі незалежний соціялістичний рух у цілім світі.

Правда, деякі соціялістичні партії піймалися на сталінський гачок і пристали до „єдиного фронту" з комуністами. Хитрість Москви полагає в тім, що комінтерн заявляє про свою охоту і бажання боротися за „демократичні свободи" за межами СССР. Тому деякі соціялістичні партії вирішили, що в боротьбі проти фашистівської диктатури комуністи можуть бути для них союзниками. „Єдиний фронт" з комуністами своїх країн утворили італійські, австрійські, французькі й еспанські соціялісти. Далі цей „фронт" не пішов. Французька соціялістична партія вже мусіла дорого заплатити за свій „єдиний фронт" з комуністами, бо за півріччя 1934 р. втратила 20 тисяч членів!

Комуністичний Інтернаціонал не тратить надії на дальше поширення „єдиного фронту". Одначе безпідставно. Заходи голови комінтерну, нашого „землячка" Дмитра Мануїльського, для утворення єдиного фронту не мають успіху. Навіть у такій, на перший погляд, простій справі, як допомога політичним вязням, соціялістам і комуністам, у країнах фашизму, до згоди не дійшло. Дня 18 січня 1935 р. секретар соціялістичного Інтернаціоналу, Адлер, та голова Міжнародного Професійного Союза, Шевенелс, дали відповідь на пропозиції з боку комуністичної „Червоної допомоги", нести спільно поміч „незчисленим жертвам терору в ріжних країнах". Це писали комуністи до соціялістів 23 грудня 1934 р., після того, як у Москві, в Києві, в Мінську та в інших містах розстріляно більше як 100 невинних людей з пімсти за вбитого Кірова.

Адлер і Шевенелс у свойому листі зазначують передовсім про ті **„підлі наклепи"**, які дозволяє собі комуністична „Червона запомога" супроти соціялістичних партій. Наскільки „Червона допомога" виступає під маскою „надпартійної орґанізації", соціялісти в свойому листі наводять витяг з протоколу засідання „Червоної допомоги" в Москві 25 травня 1925 р. Тодішній голова комінтерну, Зіновєв, заявив:

„Виконавчий комітет. ком. Інтернаціоналу вважає Міжнародню Червону Допомогу за **одного зі своїх членів,** навіть за одного з найважніших членів".

„Червона допомога", член комінтерну, звертається до міжнародніх соціялістичних організацій з пропозицією спільно помагати жертвам терору в Еспанії. На це Адлер і Шевенелс відповідають, що спільна акція соціялістів з комуністами „дуже могла би пошкодити" жертвам терору в Еспанії:

„Ми боремося за нормальне судівництво в Еспанії, за додержання правних ґарантій проти смертної кари. При кождій такій спільній конференції, як ви пропонуєте, цілком автоматично було би поставлене питання: Чому „Червона допомога", яка на свойому останньому зїзді повідомляла, що має в совєтськім Союзі 8¼ міліона членів, відмовляється обстоювати ті правні ґарантії в совєтськім Союзі, яких вона домагається в капіталістичних країнах?... Ми будемо завжди протестувати проти того, що в совєтськім Союзі відбуваються судові процеси в неприсутности обвинувачених і оборонців, що апеляцій проти присудів та прохань про помилування не беруть на увагу і що смертні присуди виконують негайно після оголошення. Тій боротьбі, яку ми ведемо проти злочинного підкопування права фашистівськими диктаторами, надзвичайно шкодять жахливі розпорядки, які дав центральний виконавчий комітет совєтського Союзу 1. грудня 1934 (про розстріли без права на помилування. — С. Н.). Це є ті причини, які привели до того, що моральна сила пропаганди „Червоної допомоги" основно підупала".

Уповноважені діячі міжнародніх соціялістичних організацій відмовилися розмовляти про будьяке співробітництво з комуністичною „Червоною допомогою".

С. Н.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

И. К., Бруклин, Н. И. — Дуже нам прикро чути про Вашу слабість та Ваше положення. Але про те, що не можете працювати довше в Лемківськім Комітеті в Ню Йорку, треба Вам повідомити сам комітет.

А. Д., Спрінґ Велей, Н. И. — Про краски нашого прапора вже були сотки запитів і на те все були завжди одні й тісамі відповіди. Спорити тут нема потреби. Справа давно вирішена. Булаж українська держава і повівав наш прапор як державний, тож уже давно освячене те все законом і звичаєвим правом.

М. Ф., Блекстон, Масс. — Того роду збірок не проголошуємо. І вже нераз про це писали, подаючи, що не маємо нічого проти тих збірок, але є така ухвала, що проголошується тільки збірки на народні цілі.

Дж. М., Филаделфія, Па. — Чому Вам захотілося писати за Абісинію? Крім того мова недобра, а переписувати і переробляти цю статтю — не виплатиться.

УКРАЇНСЬКЕ РІЗДВО НА ЧУЖИНІ. — ПЛАСТОВИЙ ВИСТУП.

Українці в Братіславі мають українську школу. Відвідують її діти, що народилися на чужині й про Україну можуть дізнатися лише від батьків та вчителів. Виховники дбають, щоб діти пізнали рідні звичаї, пісні, танці, щоби навчилися любити свою далеку Батьківщину. На Різдво, 7. січня ц. р., школа разом із пластовим гуртком „Котеня" улаштували гарне свято: ялинку з виступами самих дітей. Малі школярики колядували із звіздою (що була зроблена в жовтоблакитних барвах). На час колядок згашено на салі світло і лише ялинка освічувала дитячі голівки. Ця точка зробила на присутніх глибоке враження. Далі йшли декламації, народні пісні, танці — гонивітер і козачок та музичний виступ. Малі пластунки зробили приємну несподіванку своїм „пластовим привітом": під звуки пластового гимну вийшли двома рядами, тримаючи в руках букви СКОБ (це є пластовий клич, що складається з початкових літер пластових гасел „сильно, красно, обережно, бистро). Перший ряд тримав у руках ці літери, писані кирилицею, другий — латинкою (певно, з огляду на чималу скількість присутніх чужинців). Пластунки були в народніх одягах, з віночками на голівках. Після програми всі діти (було їх 40 душ) бавилися, ходили довкола ялинки, побравшись за руки й співали „Небо і земля". Студентство й старше громадянство підхопило цей спів у зворушенні; думки кожного вітали на рідній землі... — М. М.

Юрій Перський.

НЕ ПОЇХАВ ДО АМЕРИКИ

Ще година й Павло мусів уже бути на кораблі; потім починалася подорож, далека подорож через море.

Річи свої спаукваав, рахунок господареви заплатив. Кімнатка в портовому готелі, в якій він переночував, була вже йому затісна. Та вже лиш одна година, потім буде йому свобідніші і лекше на душі; не буде бачити тих примар, що відганяли йому сон.

В Америці стане зовсім іншим чоловіком. Тому так тягло його туди. В рідному краю не було праці, годі було рушитися кудинебудь, один одному наступав на пяти, тиснувся, перевертав один одного. Там, в Америці, було ще місця доволі, було куди кинутися; хто меткіший, міг щось здобути.

Хтось застукав до дверей. На його „прошу" двері відхилив господар готелю. Поза господарем побачив Павло якогось чужого чоловіка.

— Даруйте, пане, сказав господар готелю — ви й так небаром випровадетеся, а кожна кімната занята. Чи не міг би цей пан уже тепер оставити свої річи в цій кімнаті?

— Про мене.

— Лише куферок, — пояснив незнайомий — та хай вам це не перешкаджає.

— Прошу ближче! Я вже не буду тут довго; за годину буду на кораблі.

— А я приходжу з корабля! — То був уже старший, шпакуватий чоловік. — Вертаюся просто з краю, де доляри валяються на дорозі. Лише страшно тяжко людям підніматі їх.

— Ви були довше в Америці?

— Повних двацять літ.

— То мусіло вам там подобатися.

Засміявся. — Гадаєте? Та ви ще молоді, тому вам здається, що двацять літ то ціла вічність; не можете уявити собі, як скоро вони проминають.—Сказав це якось сумно.— А тепер мені якось так здається, начеб я зовсім не виеміґрував. Та лише раз глянув я в зеркало й воно каже мені, що я вже постарівся й посивів.

— Певно не кождий має щастя, хто виеміґрує до Америки? — спитав Павло обережно.

— Не кождий? О, напевно ні. Лише мало хто. Та говорять усе лише про тих. Я також був нераз під возом і на возі. Був у Тексасі, Каліфорнії, ба, аж в Алясці, де думав знайти золото; потім перейшов до Мексика — всюди мені майже погано жилося, та зовсім зломати себе я не дав.

— Чомуж ви не верталися вже тоді, як ви бачили, що ваші труди даремні?

— Саме в тому річ, що людина вічно має надію, хоче працювати. І так минають літа за літами. Я був уже жонатий, як хотів зробити щастя в Америці, а жінка й донечка прийдуть опісля, говорив я собі. Та одного дня одержав я вістку, що жінка померла. Тоді мені було вже всеодно; я полишив усе на волю Божу.

— І вже на все залишитеся тут?

— Не маю вже часу для Америки. Останки життя, які ще мені судилися, належать моїй дитині, моїй дочці. Гроші я, щоправда, часто посилав додому, та батько винен своїй дитині лише гроші? А її фотографія, що вона мені післала до Америки, така була похожа до моєї небіжки жінки! В Америці в погоні за доляром минав мені рік за роком, та я не зазнав родинного щастя. Ще хотів я вратувати останки його. Тому сів на корабель і вернувся до старого краю.

Із пристані почувся голос корабельної сирени.

Павло схопив свою валізку.

— Попрощаюся з вами, добродію.

— Чому так скоро. Хай Америка жде на вас. А я гадаю, що тут у краю ще більше потребують молодих рук.

— Не потребують. Багатобагато безробітних мають.

— Це лише переходово! Настануть кращі часи. Я хотів би вам щось порадити. Не їдьте тим кораблем — а з шіфкартою якось уже зробимо — і поможете мені — бож я тут уже так якби чужий — як я почну тут якесь підприємство. Я маю таку думку. Я, щоправда, не багатир, та трохи гроша присклалолося. Америка не втікне. Ще вспієте завжди часу дістатися туди. Тому не надумуйтеся довго, приймайте моє предложення.

Знову протяжний свист корабельної сирени, та Павло вже й не чув його. Із вежі почувся голос годинника, що був наче привітом до нового життя в старій батьківщині.

* * *

Весілля. Павло оженився з дочкою реемігранта та став співвласником підприємства, що його оснував тесть.

А як старий батько бажав дітям щастя, сказав:

— Павле, я зазнайомився з тобою припадково. Господар готелю, як я зажадав кімнати, сказав мені був, що за яку годину буде вільна кімната, бо один юнак віджджає саме до Америки та попросив мене, щоб я цю годину підождав надолі в гостинниці. Та тоді мені чомусь прийшло на думку, що я повинен перестерегти того юнака. Мені пригадався той час, як я відїздив до Америки та що я може й не був би виїхав, колиб мені відрадив був хтось, кому я міг би довіряти. Тому я попросив власника гостинниці, щоби попровадив мене до тебе, Павле, нібито тому, що я хочу оставити в тій кімнаті мої річи. А то вже була крайня пора! Чи ти вдоволений, що я відрадив тобі?

Павло всміхнувся, ґлянув на свою молоду жінку та спитав її:

— Чи ти гадаєш, що в Америці я був би знайшов таке щастя?

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЖІНКА В НЕЩАСТЮ.

16-літний Луіс Аделман та 14-літний брат його Ал з Лос Анджелеса, в Каліфорнії, знайшли оноді в своїй почтовій скринці лист до себе, в котрім писалося: „Мої дорогі діти. Жаль мені, але мушу вас покинути. Не маю іншої дороги. Як знаєте, повіт нам більше не помагає, а я не маю грошей платити комірне й купити їди. Тому я постановила вас покинути. Ваша мати".

„НАЙБІЛЬША ЖІНКА СТЕЙТУ АЛАБАМА".

Так у стейті Алабама називають паню Ірину Дейвис, котра рік тому, лишившися вдовою з трома дітьми, відмовилася взяти урядову допомогу й взялася до роботи до запропащеної фарми, направила будинки, засіяла все поле, зібрала всі плоди й сплатила всі западаючі рати.

ЇЇ ЗНАЄ ВВЕСЬ СВІТ.

Спитали паню Діоне ґазетярі в Шікаґо: „Чи ви, пані, при надії?"

„Що? Ох, Боже, ні".

Це та пані з Канади, що вродила 5 близнят.

ЇЙ НЕ СТИДНО ЗА СВІЙ НАРІД.

Муринка Зора Ніл Ґерстон, що написала вже дві популярні книжки, збирається незадовго написати нову, в котрій вона обіцює дати добру школу своїм землякам. Хоче вона говорити в ній проти тих Муринів, що вважають великою трагедією вродитися Мурином, себто з чорною шкірою.

„Мені в цілім життю", каже муринська письменниця, „ніколи на хвилину не прийшло до голови вважати це нещастям. Я думаю, що це почуття в Муринів, що вродитися Мурином це трагедія, викликає багато більше клопоту, як усі лайки чужих людей".

ЖІНКА Й УДЕРЖАННЯ.

Американські ґазети дають широкий розголос процесови проти відомого співака Руді Вал. Жінка його чується покривджена сепараційною угодою, на основі котрої вона дістає 100 долярів на тиждень. Вона з чоловіком не живе, для нього ніякого пошанівку не має, але думає, що коли муж заробляє 100,000 долярів на рік, то їй зі 100 долярами на тиждень діється кривда.

ТЕЖ УЗЯЛА ДОЛЮ В СВОЇ РУКИ.

Мадярський державний суд у Дебречині засудив 72-літню селянку, жінку Івана Надя, на смерть через повішення за те, що вона отруїла свого чоловіка. Вона стояла на чолі шайки жінок, що труїли своїх мужів.

Видно, що на Мадярщині жінки масово невдоволені зі своїх мужів.

Дехто скаже, що так їм треба. Але я дозволю собі пригадати подію з великої французької революції. Зловила товпа римо-католицького священика та давай кричати: „Смерть чорним духам! Королівські підлизні! Пощо ще його сушити: давайте повісимо його на цій ліхтарні!" Закинули шнур на ліхтарню, зробили петлю й затягнули її священикови на шию. „Щож ти на це? Маєш ще що сказати? Маєш може щось на своє оправдання?"

„Ні", каже священик. „Вішайте! Як від цього лямпа буде краще світити, вішайте!"

ЖІНКА ЗЛОЧИНЦЯ ГЕРОЙКА.

Коли на суді проти Бруна Гамптмана, що стоїть у тіни шибениці, обвинувачений за викрадення й убивство дитини летуна Линдберґа, станула як свідок жінка підсудного, всі ґазетні фейлетоністи й письменники підчеркнули одноодушно героїзм цієї жінки.

Її чоловіка обвинувачують за один з найстрашніших злочинів, за вбивство дитина для гроша. Поліція, прокураторія, ґазети, весь світ каже, що він злочинець, а він їй не сказав нічого про страшний вчинок, що тяжив на ньому. Як він є злочинцем, то, будучи злочинцем, став батьком її дитини. Хто знає, чи не правда це, що підсудне прокураторія, що він зраджував її з іншими жінками. А проте ця жінка на все це не зважає й перед цілим світом кричить, що її чоловік невинний.

ЖІНКА НА УКРАЇНІ.

„Жінка", двотижневик, що став виходити у Львові, пише: „Це не є відокремлені появи нового жіночого типу, оці жінки, яких виняткові здібности висунули на передові місця: молода вчена, діяльна парляментаристка, популярна лікарка, чи відома спортова змагунка, які виконують сьогодні своє звання так природно, якби ще вчора це не був недоступний для них світ".

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу, 13. лютого, в годині 8-мій ввечір, в гали під ч. 37 Мортон ул. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости цього місяця. — Теодор Гладкий, предс.; С. Присяжний, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членниць, що місячні збори відбудуться в четвер, 14. лютого, в годині 7:30 ввечір, в гали Чеського Народнього Дому, 29-19 — 24 Евеня. Проситься всіх членів і членниць явитися на цих зборах, бо є важні справи до рішення, які відносяться до кождого члена. Тут пригадується вам, щоб ви привели з собою на збори своїх знакомих і вписали їх в члени У. Н. Союза. Всі довгуючі члени, котрі довгують по 3 місяці, коли не являться на ці збори і не заявлять особисто причину не плачення, будуть наражені на утрату всіх членських прав. — І. Сидор, предс.; С. Кривень, кас.; П. Барнич, секр.

НЮ БРІТЕН, КОНН. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 254, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ відбудеться 15. лютого, точно в годині 7:30 ввечір, в церковній гали. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Також буде касове справоздання контр. комісії, котре не відбулось в січні з причини недуги декотрих урядників. — М. Тимчишин, секр.

КРІВАВА БІЙКА ПІД ЦЕРКВОЮ.

Села Березів і Тарнавка, пов. Самбір, мають спільну церкву в Березові. Між парубками обох тих громад приходить під церквою до частих сварок і бійок. Першого дня минулих Різдвяних Свят прийшло знову до бійки, в часі якої впали стріли. Вислід був такий, що Михайло Кидля з Березова впав трупом від револьверової кулі, а Антона Стрільбицького й Івана Пітуна з Тарнавки тяжко побито колами. Під закидом вбивства арештовано Михайла Хлипка з Тарнавки.

АБРАГАМ ЛИНКОЛН

Дня 12 лютого 1809 року родився Абрагам Линколн у лісових сторонах стейту Кентоки. Відтоді датується початок згадок про найвизначнішу особу в американській та світовій історії. За словами А. Тардел, визначної учениці „Линколніяни", замучений 16 президент Злучених Держав стоїть нині як „зразок на джерело, до котрого ліберальні політики всіх країв звертаються за найкращим розумінням та виразом духа і цілей демократії".

Предки Линколна, англійські квейкри, прибули до Америки з початком 17 століття. Його батько, вбогий та безграмотний столяр, переправив свою рідню сплавом через ріку Огайо та з іншими осадниками Кентоки промостив дорогу до покритих лісом земель полудневого стейту Індіяна.

Молодий Линколн виховався на хліборобах. У пізніших роках писав він про себе ось що: „Коли я прийшов до літ, не знав я багато, однак якось я вмів читати, писати та числити трома правилами, і це було все". Від дитячих років помагав батькови прочищувати непорочну землю, рубати ліс, будувати тогочасні прості домівки та розводити земельні плоди для прожитку смілих осадників. В такім окруженню, скромній хатині, виріс Линколн з мізерного хлопця на великана, шість стіп і чотири цалі високого, та з незвичайною москулярною силою.

Коли цей молодий велит оставив батьків у пошукуванню власної долі, в ньому крилася традиція життя на пограничу та риси, котрі кріпили його в бунтарській політичній карієрі. Він був особою сорої сили, рухливої вдачі, рішучий, безмежного оптимізму, великодушний та різкого гумору, що характеризувало західних піонірів. Працюючи як моряк, повертач рельсів, писар та землемір, пильно читав та студіював, щоб тим способом здобути формальну освіту, котрої йому бракувало. На 26 році життя Линколна вибрано членом законодавства стейту Ілинойс. Підчас свого урядування студіював право і дістав адвокатський диплом. 1848 року вибрано його членом конґресу. Цікаво, що його опонент при виборах прозивав його „аристократом" та „недовірком".

Линколн вперше здобув ширу популярність підчас історичної дебати з Ст. А. Доґлесом, своїм противником за вибір до сенату у Вашинґтоні, на тему „невільництво". Це була найважніша дебата в американській історії. Питання невільництва тепер не має місця в американській політичній програмі. Передтим, а саме 1688 року, Френсис Д. Ґасторіюс, провідник німецьких осадників у Пенсилвенії, написав різкий протест проти поневолювання Неґрів, а його голос відбився в думаючих людей наступних поколінь. Противники невільництва вели завзяту боротьбу надого перед появою Линколна на політичній арені. Але це була перша нагода, що противники невільництва дістали великого провідника, біля котрого могли зібрати свої сили.

1860 року републиканська народня конвенція номінувала Линколна кандидатом на президента і вибрано його після завзятої кампанії. Полудневі стейти, де панувало невільництво, виконали погрозу і відлучились. Пять тижнів по обняттю Линколном уряду президента почалася кривава домашня війна. Линколн, муж мира і соціяльної справедливости, стається воїном та організує боротьбу проти спроб розєднання. Коли Дейвис, президент полудневих стейтів, у ґрізному стані запропонував Неґрам братися до боротьби за незалежність полудня, президент Линколн проголосив скасування невільництва, освобождуючи яких три міліони Неґрів. В середині боротьби, призначуючи частину боєвища Ґетисбурга на народне кладовище, виголосив коротку промову, так складну та річеву змістом і думками, що її приняли як зразок американської літератури.

Линколна поновно вибрано президентом подавляючою більшістю. Дня 6 квітня 1865 закінчилась домашня війна, коли піддалась конфедеративна армія під проводом генерала Лі. Линколн повернувся до завдань примирення та піднесення соціяльного добробуту. Його першим актом було проголошення амнестії для загоєння народних ран.

Однак його працю скоро перервав вистріл заговірника. Вечором, дня 16 квітня, в одним з театрів у Вашинґтоні його постріляв фанатик з полудня, Джан Вилкес Бут, з чого Линколн помер уранці наступного дня на 56 році життя. Від тоді вчені всього світа почитують Линколна за провідника простого люду за його щиру посвяту для них.

ФЛІС.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. ДЖ.
Жіночий відділ Українського Демократичного Клюбу.

Згаданий вище відділ засновано чотири роки тому. Завдяки щирій праці виділу і солідарности членниць клюб поступив вперед морально і матеріяльно. Маємо понад сто активних членниць і видно, що буде їх щораз більше, бо майже на кожних зборів є нові членкині чи охотниці. Завдяки Союзови Українок Америки льокальні товариства не потребують робити організаційних кампаній, щоби дістати членів, чи навіть заложити нове товариство. Все це зробив для нас, жінок, СУА. Нам треба тепер тільки жінок, щоби, зрозумівши ідею організації, не відтягалися з виконанням свого громадського обовязку. При нагоді не від річи буде згадати, що СУА обходитиме десятилітній ювилей своєї праці, та що українське жіноцтво Америки повинно зрозуміти вагу цього ювилею й відповідно до нього поставитись. Наш клюб є відділом СУА і закликає всі жіночі клюби, товариства і сестриництва стати в його ряди.

Українська пропаґанда розвелася в Америці досить широко на ріжних ділянках, а тільки нам ніколи не буде забагато. Треба поширити її також льокально і в такий спосіб, який найбільше надається в даній місцевости. Наш клюб уладив між іншими також виставу українського народнього мистецтва в Українськім Народнім Домі при 181 Флітвул. Ми вжили експонати СУА, закуплені для цеї цілі в Кооперативі Українського Народнього Мистецтва у Львові. Вистава продовжалася чотири дні з програмою хорових, сольових точок і народних танків. Одного вечора була „карт парті" з нагородами і закуской. Тісточка пекли самі членниці. Салю прибрано преґарно килимами, вишивками, керамікою, гуцульськими деревляними виробами і т. д. Вже при самому вході саля робила незвичайно миле враження, при чому привітні й убрані в українські строї членниці доповнили ґарний образ. Мусимо тут зазначити, що місцева американська преса не щадила місця, поміщуючи фотографії і описи вистави, що привело до нас велике число Американців. Питанням цікавих глядачів не було кінця. Особливу увагу звернула скринка з чорного хліба, викладана кольоровою соломою і кораликами, яку зробили українські політичні вязні в Равичі. Ця сама скринка і стіл були великою атракцією в українськім павільоні в Шікаґо. Модель гуцульської хати оглядали теж з великим заінтересуванням. Автім тяжко сказати, що найбільше подобалось гостям, бо при кожнім куснику було повно слів подиву і похвал. Головний управитель Вестерн Електрік Ко. так захопився, що просив панну Анастасію Вагнер, нашу предсідницю, влаштувати таку виставу в офісах цеї фабрики. Цю виставу дійсно там улаштовано при участи трох тисяч робітників, урядовців і інжинірського департаменту. Враження було таке велике, що нас запрошено дати її ще раз. Американці дивувались, як це наші жінки при всій господарській і тяжкій праці можуть створити стільки ніжної праці, багатства взорів і добору красок. Пані Вагнер проводила цею виставою, а також виставою в Джерзі Сіти при помочі членниць. На обидві вистави запрошено українських танцюристів, котрі вивязались дуже гарно і ми всі їм за це дуже вдячні. В Народнім Домі хори були під управою пана А. Ґели, ґаґілки під управою пані Стефанії Галичин, смичкова орхестра пана Василя Гетеля, танками проводив пан Андрій Мазур. Про українське народнє мистецтво реферувала пані Олена Лотоцька по українськи й англійськи.

За 1934 рік наш Клюб придбав 450 долярів. Гроші розділено на українські цілі в краю, рідну школу в Джерзі Сіти, підмогу місцевим бідним родинам і т. і. Оцей опис праці нашого Клюбу дає читачам наглядний доказ, що може зробити жіноцтво, коли воно зорганізоване. Жіноцтво, котре в таку важну годину нашого відродження всетаки стоїть осторонь, повинно вступати громадно до товариств, а далі всі громадно відділами до Союзу Українок Америки. Помагаймо зорганізованими кадрами у визвольній боротьбі нашим чоловікам, братам і синам, а скоро дійдемо до цілі. Коли раз ми зрозуміли ідею своєї організації, держімся її кріпко і льояльно. Ставімо добро і успіх організації все і при кождій нагоді на перше місце.

Завдяки придержуванню цих правил наше товариство сильне і зростає. На річнім засіданню У. Д. Клюбу на 1935 рік вибрано такий уряд: Анастасія Вагнер, голова; Марія Петренко, заст. голови; Петронеля Костецька, скарбничка, Анна Наконечна, писарка; Марія Славська, Францішка Янкович, Анна Шимон і Евгенія Дмитрів, контрольна комісія.

Марія А. Петренко.

АРНОЛД, ПА.
Українка вчителькою.

Маємо нову інтелектуальну силу. Є нею панна Параня Зорина з Арнольд, Па., що покінчила студії на вчительку до ґай-скул. Українська громада пошанувала той досяг, зійшовшися до ґалі при укр. прав. церкви громадно з молодю відділу 45 ОДВУ.

Як увійшла до ґалі наша молода вчителька, її принято гучними оплесками. З її очей покотилися горячі сльози з цеї несподіванки.

Свято відкрив предсідник громади, п. М. Красневич, а господарем забави був гром. П. Зілинський. Він то перепровів життя нашої вчительки, а по нім говорили і складали бажання: ред. Хандога, адв. Онишків, гром. Грацун і інші. Співали пані Онишків і Хандога та інші. Предсідниця сестриництва „Згода" вручила вчительниці дарунок.

Потім говорила п. П. Зорина і прирекла, що ціле своє життя буде вірно служити українському народови й українській справі. Ще говорив про рідний край о. Дмитро Полищук, а по його промові присутні зложили $8.30 на визвольну боротьбу, які вислано.

П. Лобур.

І. Галаш.

КОПАЛЬНЯ ЗОЛОТА

У вікні невеличкої каварні на передмісті була така оповістка:

„Що вечора концерт славної циганської капелі Геґедіша".

Це звернуло увагу прохожих, бо ніколи досі в тій каварні не грала циганська музика. Сюди передше заходили торговельні помічники й аґенти. Тому власникови й було тяжко заощадити доволі грошей на податок, комірне освітлення та інші видатки. Це було теж причиною, чому власники так часто мінялися.

Три місяці тому каварню взяла була вдова Щурка. Вона зараз дала змінити сукно на білярді та заанґажувала циганську музику. Та й ця основна зміна нічого не помгла. Каварня йшла ще гірше, ніж досі. Не лише, що Цигани не притягли нових гостей, а ще перепиняли давнім гостям при читанні ґазет.

За три місяці вдовиця Щурка мала стільки витрат, що мусіла пожертвувати половину свого скромного маєтку. Рішилася каварню відпродати. За порадою Осипа, одинокого вейтра в каварні, дала таке оголошення до часописів: „На продаж каварня в 8-мій дільниці. Відступається наслідком випадку смерти. Дуже добрий бізнес. Інформації під „Копальня золота" до адміністрації часопису".

Оголошення не викликало надзвичайного заінтересування серед покупців, бо прийшла одна-одинока відповідь від якогось Івана Микуша. Він відповів, що хотів би, щоби власниця зголосилася телефоном на його число між третьою і четвертою годиною.

Як більше досвідчений в таких справах телефонував старий Осип. Сповістив того охочого до купівлі, що на продаж є каварня „Бяріц", а на це пан Микуш обіцяв йому, що прийде коло восьмої години.

Пані Щурка була дуже схвильована. Всеньке пополудне робила порядки в каварні. Притім нараз прийшло їй на думку, що ніяка чистота нічого не поможе, коли в каварні буде всього кілька гостей тай то таких, що майже нічого не видають.

— Бачите, Осипе, — сказала — ми не повинні були так занадто переборщувати в оголошенні. Той пан Микуш дуже розчарується.

— Здайтеся лише на мене, пані, — відповів Осип. —В осьмій годині каварня буде повна гостей.

І справді коло восьмої години стали сходитися гості. Перший прийшов швець із сусідства, з жінкою. Замовив порцію шинки та якийсь напиток. Потім прийшов знайомий барберський помічник із двома товаришами. Замовили пиво. За пів години були вже заняті щось десять столиків.

— Тепер можу вам сказати що й як — озвався вкінці Осип до своєї господині. — Я всіх тих людей запросив як гостей тай, самособою, ніхто з них нічогісенько не заплатить. То воно не важне, головне, щоби той пан повірив, що каварні йде бизнес знаменито та щоби вам так вдалося каварню продати.

— Осипе, з вас справді великий хитрун, — сказала пані Щурка вдячно. — Та ви повинні були запросити бодай одного знатного чоловіка. Я вже й не жалувала би подати йому фляшку шампана, щоби той пан Микуш бачив, що в нас пють і такі дорогі напитки. Він напевно рішився би купити каварню, колиб це побачив.

Тут увійшов якийсь пан, показний, а міг мати з сорок літ. Сів при столику.

Осип глипнув лише на нього й зараз сказав:

— Пані, цей прийшов наче на замовлення. Його треба потрактувати шампанським.

— Так, так, це дійсно якийсь знатний пан, — потвердила господиня.

Осип підійшов до нового гостя та вклонився низько:

— Добрий вечір, пане... Маємо дуже добрий шампан і рахували би вам недорого.

Гість здивовано видивився, а потім сказав:

— Дайте мені каву.

— Принесу вам і фляшку шампана, пане. Не потребуєте нічого за нього платити.

— Невжеж ви з того живете, що між людей безплатно роздаєте шампан?—спитався гість, не скриваючи зчудування.

— Ми не все робимо так, та нині хочемо, щоби в каварні було трохи більше життя. Ждемо одного знатного гостя.

Незнайомий гість вкінці сказав, що не має нічого проти того, щоби його почастували шампаном. Випив фляшку помало, як чоловік, що привик до такого напитку. Потім Осип спитався його які пісні йому подобаються та сказав Циганам грати їх.

— Тепер повинен би прийти той пан Микуш, — сказала господиня вейтрови.

Запримітила, що перед гостем стоїть порожна фляшка й додала:

— Мусимо йому дати ще одну. Як прийде той купець, хай бачить, що цей гість випив дві фляшки шампана.

Точно пів до десятої той знатний гість сказав Осипови:

— Прошу вас, дайте мені мою загортку, я вже йду.

— Осип збентежився.

— Прошу вас пане, побудьте ще трохи. Хочу вам зрадити нашу тайну: Ми ждемо одного купця. Має купити нашу каварню. Ми все зробили, щоби він набрав враження, що каварня йде дуже добре. Той купець, якийсь пан Микуш заповів, що прийде в осьмій годині, та якось іще досі нема його.

— Хто вам це говорив? — скрикнув гість. — Той купець був тут уже чверть на восьму.

Осип вибалушив очі та сказав:

— То може пан знають того пана Микуша?

— Ні, я сам той Микуш. Дякую вам за знамениту гостину, на яку я попав у вас.

Випив останню склянку шампанського, вклонився власниці тай вийшов спокійно.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ГОЛОС ЗАКАРПАТСЬКОГО СЕЛА.

До Братів Українців в Америці.

(На руки Шановної Редакції часопису „Свобода").

Оцим дозволяємо собі Вас просити ласкавої помочі в будові читальні Т-ва „Просвіта", яку ми зачали будувати в минулім році та досі годі докінчити. Можливо знаете, що живемо в самій середині найбільшого кацапського роя ос на Закарпаттю, де вони мають величавий будинок „Народний Русский Дом", а ми наймаемо читальню по жидівських коршмах. Однак і тих коршем нема багато на винаймлювання, бо одна заказана, ніби валиться, друга була досить відповідна та минулого року згоріла до тла, а третя? Цей Жид хитрий. Видить, що без його салі „Просвіта" не обійдеться, та давай казати собі платити 100 кор. місячно лише за відвідини тої салі 4 рази в тижні, крім опалу і світла. За саме світло треба платити 45 корон, а дрова самі члени приносили, бо з дровами хотів 150 корон місячно. І так нам тяжко йшло. Платити треба, а приходу ніякого, бо на наші представлення кацапи не хотять прийти, Жиди ні, Мадяри ні, а Чехи також ні. Може дехто прийшов би, але до коршми не хотять іти, а як наймати салю Сокола на представлення, то треба багато платити, так, що шкіра за виправу не виплатиться. Нас членів є мало, бо 86 осіб, але й це біднота. Однак і та вже багато дарувала і працювала коло своєї нової читальні. І заколядували, і дари вплили, та це все мало, щоб добудувати свою читальню, яка вже є під дахом, але мається ще прибудувати до читальні саля, а та ще не зачата. Дотепер вибудували ми цю читальню коштом 10,000 корон, а ще коби стільки мати, булиб щасливі, бо кацапи мають багато тисяч довгу на своїм „русскім" домі, що є напроти нас. А ми не довжні нічого і з нічого, то є з дарованого, хочемо поставити дім для молодого покоління.

Наша читальня є досить чинна, бо дала дотепер, від часу укінчення шкільних ферій, 10 чайних вечерків на користь будови читальні та 4 представлення, а пяте вже за тиждень буде відігране. Хотяй ми бідні, але працьовиті, та біда, що не маємо де заробити гроша. Колиб ми мали яку працю, з якої діставали би денну платню, тоді одну третину, а може і більше, кождий член дав би на будову без найменшого сумніву. Ми віднеслися з просьбами за помічю до наших інституцій, однак не всюди маємо поміч, бо і їм біда. Одні дають, а другі самі просять.

Ми розуміємо, що нині біда всюди, і в Америці теж, але ми не просимо багато. Ми просимо відмовити собі одну цигаретку, а колиб кождий 10-тий Українець це нам дав, ми мали би красну читальню. Таж і ми даємо від себе, як лише який заклик появиться, даємо скільки можемо, а ведемось традиційною приповідкою: громада по нитці, а бідному сорочка. Просимо Вас, Високоповажаний Пане Редакторе, загріти серця Ваших передплатників жаром любови до нас бідних, щоб зрозуміли наше тяжке положення між відвічними кацапськими ворогами, яким хочемо і тут за всяку ціну зробити кінець, як це вже сталося в багатьох селах нашого краю. Оголосіть, будь ласка, наше прохання в „Свободі", а певно, що знайдеться багато, що нас підіпруть.

На весні думаємо взятись до укінчення будови, але ще дотепер не маємо нічого. Просимо, як узбирається який гріш, післати на адресу нашої читальні, на руки скарбника Петра Кацуляка.

Надіємось, що наша просьба не буде голосом вопіючого в пустині і принесе нам багато потіхи, а для ворогів багато гризоти. Зістаємо з глибокою пошаною.

Іван Бурч, голова
М. Поповичева, секр.
Петро Кацуляк, скарб.

Адреса: **Europe, Czechoslovakia, Citarna "Prosvita" ve Svalave, Podkarpatska Rus, Ceskoslovenska Republika.**

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЯ КРАВАТКИ?

Підчас 30-літньої війни в австрійській армії існував т. зв. хорватський корпус. Жовніри й офіцири цього корпусу носили на шиї кольорові хустинки (жовніри полотняні, офіцири шовкові), завявані зпереду в фантазійний вузлик. Ці хустинки населення Австрії назвало „кроатами" (Хорват — по німецьки: Кроате). В народній вимові слово „кроат" з часом перемінилося в „крават". У 1660. році хорватські ляндскнехти наймаються до французької армії. Хустинки на шиях Хорватів загально подобалися Французам. А коли на вулицях Парижа появилися кілька елегантів з цею прикрасою на шиї, ця мода принялася загально і з Парижа перенеслася на французьку провінцію, а потім і за границю.

На моряцькому іспиті.

Капітан (питається юнака при іспиті): Що зробите, коли ненадійно зніметься хуртовина?

— Закину якір.

— А як зніметься сильніша хуртовина?

— Закину другий якір.

— А як прийде ще сильніша хуртовина?

— Ще один якір.

— Гов! А звідки візьмете стільки якорів?

— А звідки візьмете стільки хуртовин, пане капітане?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда 10-го Відділу ОДВУ.

Колядували: С. Ковальчук, М. Скоробогач, П. Кінаш, Пасічник, Гладій, Д. Боднарів, Л. Пелех, С. Гук, М. Чайка, Солтис і Сцібайло.

Жертвували по $5: С. Абрагамовська, С. Угорчак, С. Ковбаснюк; В. Кузик $4; по $3: М. Никифорчин, Кліменко; по $2: М. Боднар, Сітніков, П. Авраменко, Ю. Кириченко, Ковтун, І. Марусевич, М. Чайка, В. Дворчин, Г. Герман; по $1: Д. Ґула, Т. Прудивус, А. Свитак, Т. Бражник, В. Сцібайло, Баран, Г. Задойко, Я. Корнат, П. Ярема, Г. Бобецький, І. Хархан, М. Бучко, Ю. Паласта, М. Алек, І. Поселюжний, І. Тураш, С. Венско, Янош, о. Середа, П. Свистун, О. Замлинський, Е. Крупяк, П. Придаткевич, А. Ваґнер, С. Ковальчук, П. Задорецький, Н. Сивець, М. Гук, Воробець, Микитович, Петрук, А. Гладун, Ф. Стефанів, Вареница, А. Кордиш, К. Крупняк, П. Решето, Калитчук, М. Сурмач, М. Притула, Д. Ґрандус, М. Ямка, М. Колодій, В. Залевечко, З. Сарабура, Й. Соловський, П. Середюк, Т. Ярмула, І. Тесля, М. Круховець, Бочко; Г. Мейсі 75 ц.; по 50 ц.: Лобидинський, І. Іванило, І. Полянський, Ф. Салик, Паламар, М. Сайзрав, І. Жанва, Р. Кутний, М. Іванка, Отвиповський, Г. Вашкевич; С. Закотовський 30 ц.; а Манджук і Бурмас по 25 ц. — Разом $101.15.

Колядував: Харамбура.

Зложили по $2: В. Стичак, П. Кафтан, П. Маланчук, В. Свистун, Г. Прийма; М. Хархаліз $1.50; по $1: Окриска, Свободян, Телешевський, О. Секрета, В. Білий, Ч. Ґеба, Ю. Ґеба, І. Ґеба, Ю. Монастирський, К. Гуль, Еванський, О. Течкий, Дзера, Рей, К. Федірка, Бабій, Юрків, Фостик, Корпан, Іванців, С. Торбин, В. Федірко, С. Салюк, Ю. Зайчик, І. Букса, М. Савицький, О. Куфер, В. Хрущ, О. Білинський, М. Борис, В. Харамбура, В. Комаржанський, І. Пізчак, Н. Стельмащук, А. Вуйків, К. Костів, І. Волощук, А. Гайдай; Соколовський 75 ц.; Райнгард 70 ц.; по 50 ц.: Ятва, Ф. Гуль, І. Набережний, І. Дереш, М. Ликанюк. — Разом $53.45.

Колядували: М. Новак, Н. Новак, Кундис, О. Гавришенко, Л. Піщаківна, М. Леськів, Панасюк (товариш і товаришка).

Зложили по $5: О. Волчак, Г. Прийма, М. Сербинський; по $3: Я. Кулинич, М. Томішак, В. Чарнецький; М. Гавришенко $2.50; по $2: П. Прибільський, А. Піщак, М. Сурмач, М. Ґораль, М. Ляхович, Д. Мотюк, М. Баран, І. Томішак, М. Поліщук, М. Гайворонський, Ц. Стасюк, І. Васильків, П. Панчишин, Осадчук, І. Ковтун, Орнберґ; по $1: о. Тарнавський, Дубас, Г. Букса, В. Ґерич, Д. Кравченко, С. Витвицький, В. Босий, І. Крицун, П. Дмитрик, П. Ярема, Д. Гула, П. Авраменко, Кравчук, К. Миронюк, Г. Перчишин, Т. Чіп, І. Перчишин, В. Лавута, С. Вітенко, Михальчук, Й. Гришко, Б. Сітніков, Драков, М. Бучка, Лисюк, В. Мельник, Д. Докля, М. Безрука, А. Тинецький, Вісьола, Гармаш, С. Секрета; Д. Палко 75 ц.; по 50 ц.: І. Дубас, М. Федан, Ф. Рогальський, П. Бойко, В. Белнів, А. Літвора, М. Вігун, Бронецький, М. Галас; по 25 ц.: Н. Н., Н. Н., Маловський, Свободян, М. Сем. — Разом $96.50.

Жертводавці коляди: по $5: П. Задорецький, М. Близнак, М. Трусевич; по $2: С. Мисак, Л. Мороз, Д. Кифор, М. Ґуліґроцька, В. Чарнецький, І. Ярмаля; по $1: І. Кібало, М. Сурмач, Кульчицький, Скульський, О. Шульга, А. Терлецька; М. Федбрак, Т. Котович, П. Ясінський, І. Солтис, С. Яндро, Ю. Ярема, Д. Скоцко, В. Сцібайло, П. Левицький, М. Білик, Р. Дорош, П. Жуковська, І. Гузар, А. Кулидж, М. Грабар, К. Піддубчишин, по 50 ц.: Григорчук, Петрук, М. Петрик, А. Болотюк, Ю. Довгополий; по 25 цнт.: Й. Луцик, Паламар. — Разом $52.

Жертводавці Наглої Телеграми. Лista ч. 99. (10-го відділу ОДВУ): П. Білик і М. Щтогрин по $2; по $1: М. Читрин, В. Жуковський, В. Гаевий, Е. Ковальський, В. Кушнір, В. Коштон, Г. Євусяк, Н. Білик, М. Білик; по 50 ц.: М. Ваґнер, В. Ґіль, а Н. Н. 25 ц. — Разом $14.25.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Коляда на визвольну боротьбу.

На лісту ч. 59 колядували: І. Витязь, О. Рекрут, М. Свідер. Жертвували по $1: О. Рекрут, В. Рекрут (мол.), А. Ковалевич, Н. Костів, П. Наконінський, І. Крук, Е. Олійник, П. Дорош, М. Свідер, О. Хоптовий, А. Белян, О. Андрець, Н. Пшоновський, І. Витязь, О. Кацишин, Г. Болюх, Г. Бойко; по 50 цнт.: І. Мохнацький, Л. Гумлак, О. Пліщка, Т. Олійник, Д. Лободяк, Р. Ружило, Г. Дулиба.

На лісту ч. 58 зложили по $2: І. Витязь, М. Свідер, Ю. Семчук і М. Витязь; по $1: А. Кондрат. Разом переслано $29.30 через Обеднання на визвольну боротьбу.

Іван Витязь.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

З забави на Рідну Школу.

В наших громадян Василя і Христини Семусь було родинне свято. Їх дочка Анастасія покінчила вищу школу. Припав теж на цей час і день її уродин. Родичі зробили памяткову забаву, на яку прибули знайомі та приятелі, головно члени 170 відділу У. Н. Союза. В часі забави один з гостей згадав за Рідну Школу в краю, звертаючи увагу, що це є звичаєм в українських домах памятати при забавах за наш Рідний Край. Зібрано $8.50 і вислано на Рідну Школу в краю через Обеднання.

Жертвували по $1: В. Семусь, О. Семусь, І. Семусь, Т. Наконечний, А. Милянович, Марія Довгопола, Анастасія Решітник; по 50 цнт.: В. Решітник, П. Штельмах, С. Запотічний.

Присутній

ЙОНГСТАВН, О.

З гостини на визвольну боротьбу.

В неділю, 20 січня 1935 р., відбувся в нашій парохії спільний Щедрий Вечір. Це був день св. Івана Предтечі, а в нас Іванів багато і наш парох теж на імя Іван. Тому не диво, що головно ті, що носять імя того святого, хотіли в той день людей розвеселити. На спільній вечері було так багато людей, що всі нараз не змістились за столи. Підчас вечері, якою проводив як тостмейстер п. Іван Павловський, наш хор Боян, під управою п. Льва Кухтина, відспівав цілу низку наших колядок, а о. І. Забава пояснив історію повстання у нас колядок і їх значіння, а для молоді і запрошених чужих гостей вияснив значіння наших різдвяних обрядів і колядок п. В. Кухтин, син нашого дякоучителя. Старші жінки співали щедрівки, а старокраєва музика, під управою п. Олекси Петрика, відгравала на переміну з хором коляди. Промовляли і присутні міські радні, які висказували похвалу і радість, що можуть бути спільно з нами на святі. При кінці вечері забрав слово п. Стефан Ворожбит, котрий коротко по анґлійськи вияснив гостям щербату долю нашого народу, а потім промовив до всіх по українськи про організацію нашої молоді і просив жертв на визвольну боротьбу. Збірка принесла $11.56, яку вислано до Обеднання на призначену ціль. Жертви зложили по $1: П. Шульц, С. Ворожбит, Дж. Тейлор, М. Кірвен, Д. Петрик; по 50 цнт.: Ф. Кіцак, О. Фесьо, Д. Васько; по 25 цнт.: М. Геряк, І. Лисак, І. Даровський, П. Стахура, В. Бура, І. Лисиганич, Р. Шпирка, В. Саєвич, І. Стець, С. Терлецький; решту $2.56 зложили гості дрібними датками.

Присутній.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (188)

На здивований окрик Американця, сказаний англійською мовою серед цієї ріжноязичної товпи, дівчина отряслася з омороку та поглянула на говорячого. На одну хвилину її очи стрінулися з очима Американця. Він вичитав у них просьбу.

Цей погляд сказав більше, як могли сказати слова. Тепер продаж рабів досяг вершка. За Патрицію Кенбі давали величезні ціни, бо вона була, на їх думку, краса, що важилася на срібло й золото. Вона стояла понад цією товпою, а на її лиці малювалися румянці сильного зворушення.

Гнів майже душив Дика Терела, коли один віспуватий Араб, з виразом звірськости на своїм лиці, нарешті подав ціну, якої ніхто інший не міг побити. Як покупець устав, щоб забрати дівчину як свою худобину, Патриція крикнула в розпуці: „РАТУЙ МЕНЕ!" Американець не завагався.

Він скоро скочив до неї, не дивлячися на розлючену юрбу. „Смерть християнській собаці!" — кричала юрба. Вже й ножі показалися. Терел був сміливий з природи. Він мав мязи тверді, як залізо. І мав револьвер.